

Học tập suốt đời mang lại nhiều lợi ích thiết thực, cả về mặt cá nhân lẫn nghề nghiệp. Ảnh: ST.

TINH THẦN HỌC TẬP SUỐT ĐỜI: ĐỘNG LỰC PHÁT TRIỂN CỦA MỖI CÁ NHÂN VÀ QUỐC GIA

ThS. Phạm Văn Hưng

Học viện Hậu cần, Bộ Quốc phòng

“

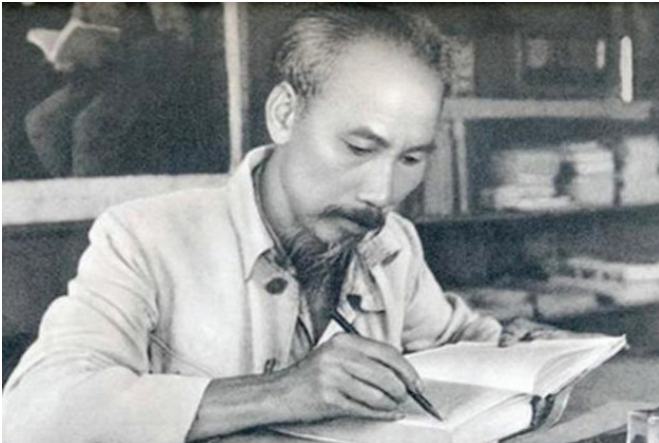
Trong bối cảnh thế giới thay đổi không ngừng, nơi công nghệ, toàn cầu hóa, biến đổi khí hậu và các động lực xã hội đang định hình lại mọi khía cạnh của cuộc sống, học tập suốt đời đã trở thành một yêu cầu tất yếu. Không chỉ là một phương tiện để phát triển cá nhân, học tập suốt đời còn là động lực thúc đẩy sự phát triển bền vững của các quốc gia. Bài viết nêu rõ tầm quan trọng, cách duy trì và phát triển của tinh thần học tập suốt đời, đồng thời đưa ra các khuyến nghị cụ thể cho cá nhân và tổ chức trong việc tích hợp học tập suốt đời vào cuộc sống và công việc.

Học tập suốt đời là gì?

Học tập suốt đời được định nghĩa là quá trình theo đuổi kiến thức liên tục, tự nguyện và tự thúc đẩy, nhằm phục vụ cho sự phát triển cá nhân hoặc nghề nghiệp. Theo Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO), học tập suốt đời không chỉ giới hạn trong các chương trình giáo dục chính quy mà còn bao gồm giáo dục phi chính quy và không chính quy, từ việc tự học một ngôn ngữ mới, tham gia các khóa học trực tuyến, đến việc phát triển kỹ năng thông qua trải nghiệm thực tế tại nơi làm việc, gia đình hoặc cộng đồng.

Học tập suốt đời hướng đến mọi nhóm tuổi, mọi cấp độ giáo dục và mọi phương thức học tập. Không chỉ diễn ra trong các lớp học mà còn ở các không gian như thư viện, bảo tàng, nơi làm việc, hoặc các nền tảng học tập trực tuyến. Tinh thần học tập suốt đời nhấn mạnh sự tò mò, khả năng thích ứng và cam kết phát triển bản thân, giúp mỗi cá nhân không ngừng hoàn thiện và đóng góp vào xã hội.

”

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng điển hình về học tập suốt đời. Ảnh: ST.

Tầm quan trọng của học tập suốt đời

Trong thế kỷ 21, khi các ngành công nghiệp bị biến đổi bởi tự động hóa, trí tuệ nhân tạo và dữ liệu lớn, học tập suốt đời trở thành yếu tố cốt lõi để duy trì khả năng cạnh tranh. Đối với cá nhân, việc học liên tục giúp cải thiện năng lực bản thân, đáp ứng tốt hơn cho các nhu cầu tuyển dụng, giúp mỗi cá nhân làm chủ công nghệ, nâng cao sức khỏe tinh thần và thể chất. Đối với quốc gia, học tập suốt đời là nền tảng để xây dựng một nền kinh tế tri thức, ứng phó với các thách thức như xã hội già hóa, biến đổi khí hậu và sự phân cực xã hội.

Học tập suốt đời không chỉ là cơ hội mà còn là yêu cầu bắt buộc để duy trì tăng trưởng kinh tế và hội nhập quốc tế. Ảnh: ST.

Theo UNESCO, 754 triệu người trưởng thành trên toàn thế giới vẫn thiếu các kỹ năng đọc viết và tính toán cơ bản. Điều này cho thấy sự cấp thiết của việc thúc đẩy học tập suốt đời, đặc biệt ở những nhóm đối tượng dễ bị tổn thương như người khuyết tật, người di cư hoặc người dân ở khu vực nông thôn. Tại Việt Nam, một quốc gia đang chuyển mình mạnh mẽ để trở thành trung tâm công nghệ và sản xuất của khu vực, học tập suốt đời không chỉ là cơ hội mà còn là yêu cầu bắt buộc để duy trì tăng trưởng kinh tế và hội nhập quốc tế.

Lợi ích của học tập suốt đời

Học tập suốt đời mang lại nhiều lợi ích thiết thực, cả về mặt cá nhân lẫn nghề nghiệp:

Tăng cường sự tự tin và động lực bản thân: Việc học một kỹ năng mới hoặc tiếp thu kiến thức mới mang lại cảm giác hoàn thành, từ đó nâng cao sự tự tin.

Phát triển kỹ năng cá nhân và chuyên môn: Học tập suốt đời không chỉ giúp phát triển các kỹ năng cụ thể mà còn cải thiện các kỹ năng mềm như tư duy phản biện, giải quyết vấn đề, giao tiếp và khả năng thích ứng. Những kỹ năng này có giá trị trong cả công việc và cuộc sống cá nhân.

Cải thiện khả năng cạnh tranh trên thị trường lao động: Trong một thế giới công việc không ngừng thay đổi, việc cập nhật kỹ năng liên tục giúp cá nhân duy trì lợi thế cạnh tranh.

Khám phá đam mê và mục tiêu cá nhân: Học tập suốt đời giúp cá nhân tái khám phá những sở thích bị lãng quên, từ đó khơi dậy ý thức về mục đích và mở ra những cơ hội mới.

Sức khỏe nhận thức và chất lượng cuộc sống: Việc học liên tục giúp duy trì sức khỏe não bộ, giảm nguy cơ mắc chứng mất trí nhớ và cải thiện khả năng ghi nhớ, đặc biệt ở người cao tuổi.

Thúc đẩy sự đổi mới: Những tấm gương về học tập suốt đời như Leonardo da Vinci, Marie Curie hay Elon Musk đã chứng minh rằng, sự tò mò và học hỏi liên tục là động lực của những sáng tạo mang tính đột phá.

Cách duy trì và phát triển tinh thần học tập suốt đời

Để duy trì và phát triển tinh thần học tập suốt đời, cá nhân cần xây dựng một tư duy cởi mở, kỷ luật và cam kết lâu dài. Dưới đây là các chiến lược cụ thể:

Nuôi dưỡng sự tò mò và tư duy phát triển: Tò mò là động lực chính của học tập suốt đời. Hãy đặt câu hỏi về thế giới xung quanh, khám phá những chủ đề mới và không ngại thách thức những giả định của bản thân. Theo đó, mỗi cá nhân tin rằng năng lực của mình có thể được cải thiện thông qua nỗ lực, là yếu tố then chốt.

Đặt mục tiêu học tập SMART: Mục tiêu SMART (Specific - tính cụ thể, Measurable - đo lường được, Achievable - khả năng thực hiện, Realistic - tính thực tế, Time-bound - có giới hạn thời gian) giúp cá nhân lập kế hoạch học tập hiệu quả.

Sử dụng các phương pháp học tập hiệu quả: Phương pháp lặp lại ngắt quãng (xem lại thông tin theo các khoảng thời gian tăng dần để củng cố trí nhớ); nhớ

Lập kế hoạch học tập để duy trì và phát triển tinh thần học tập suốt đời. Ảnh: ST.

lại chủ động (thay vì đọc lại tài liệu, hãy cố gắng nhớ lại các khái niệm chính hoặc giải thích theo cách riêng của mình); xen kẽ học tập (kết hợp nhiều chủ đề hoặc kỹ năng trong một buổi học để cải thiện khả năng chuyển giao kiến thức); giải thích chi tiết (liên kết thông tin mới với các khái niệm đã biết để hiểu sâu hơn).

Tận dụng các nguồn lực học tập: Ngày nay, các nguồn lực học tập rất đa dạng, từ sách, podcast, khóa học trực tuyến trên các nền tảng, đến các hội thảo và hội nghị chuyên ngành, v. v.

Kết nối và hợp tác: Học tập không chỉ là một hành trình cá nhân mà còn là một hoạt động xã hội. Tham gia các cộng đồng học tập, mạng lưới chuyên nghiệp hoặc tìm kiếm người cố vấn có thể mang lại phản hồi quý giá và mở rộng tầm nhìn.

Tích hợp học tập vào thói quen hàng ngày: Để học tập trở thành một phần không thể thiếu của cuộc sống, hãy dành thời gian cụ thể mỗi ngày hoặc mỗi tuần cho việc học.

Chấp nhận thử thách và thất bại: Học tập suốt đời thường đi kèm với những thử thách và thất bại. Thay vì sợ hãi, hãy coi thất bại là cơ hội để học hỏi.

Tự chăm sóc và cân bằng: Học tập liên tục đòi hỏi năng lượng và sự tập trung. Do đó, hãy đảm bảo dành thời gian cho nghỉ ngơi, tập thể dục và chăm sóc sức khỏe tinh thần để duy trì hiệu suất học tập lâu dài.

Khuyến nghị cho cá nhân và tổ chức

Đối với các cá nhân: Xác định mục tiêu cá nhân (hãy suy nghĩ về những gì bạn đam mê và muốn đạt được). Lập kế hoạch học tập (tạo một danh sách các kỹ năng hoặc kiến thức bạn muốn học và xác định các nguồn lực phù hợp, chẳng hạn như khóa học trực tuyến, sách hoặc cố vấn). Tham gia cộng đồng học tập (đăng ký các câu

lạc bộ, diễn đàn hoặc nhóm học tập để chia sẻ và học hỏi từ người khác). Cam kết lâu dài (Học tập suốt đời là một hành trình, không phải là đích đến. Hãy duy trì kỷ luật và không ngừng tìm kiếm cơ hội học hỏi mới).

Đối với các tổ chức: Để khuyến khích tinh thần học tập suốt đời của các thành viên, mỗi tổ chức cần dành sự quan tâm đúng mức và xây dựng văn hóa học tập suốt đời trong tổ chức của mình. Cụ thể: Xây dựng văn hóa học tập (các tổ chức cần khuyến khích nhân viên tham gia học tập liên tục bằng cách cung cấp các chương trình đào tạo, hội thảo hoặc hỗ trợ tài chính cho các khóa học). Tích hợp học tập vào công việc (tạo ra các cơ hội học tập tại chỗ, chẳng hạn như “giờ học tập” hằng tuần hoặc các dự án thử nghiệm để nhân viên áp dụng kiến thức mới). Thúc đẩy sự hợp tác (khuyến khích nhân viên làm việc nhóm, chia sẻ kiến thức và học hỏi nhau thông qua các dự án liên chức năng hoặc các nhóm học tập). Cung cấp phản hồi liên tục (phản hồi là yếu tố quan trọng để nhân viên cải thiện và phát triển. Các nhà quản lý nên thường xuyên cung cấp phản hồi mang tính xây dựng và hỗ trợ nhân viên trong việc điều chỉnh chiến lược học tập). Đầu tư vào công nghệ học tập (sử dụng các nền tảng học tập trực tuyến hoặc công nghệ thực tế ảo để tạo ra trải nghiệm học tập phong phú và dễ tiếp cận).

*
* *

Học tập suốt đời không chỉ là một lựa chọn mà là một yêu cầu thiết yếu để phát triển cá nhân và quốc gia trong thế kỷ XXI. Bằng cách nuôi dưỡng sự tò mò, đặt mục tiêu rõ ràng, tận dụng các nguồn lực đa dạng và cam kết lâu dài, mỗi cá nhân có thể trở thành một người học suốt đời, từ đó đạt được tiềm năng tối đa của mình. Các tổ chức cũng đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra môi trường học tập, cung cấp phản hồi và đầu tư vào các chương trình đào tạo.

Tại Việt Nam, việc thúc đẩy học tập suốt đời sẽ là chìa khóa để xây dựng một lực lượng lao động cạnh tranh, một nền kinh tế tri thức mạnh mẽ và một xã hội bền vững, toàn diện. Tinh thần học tập suốt đời không chỉ tạo ra những con người mới cho thời đại mới, mà còn thúc đẩy một dân tộc tiến về phía trước bằng chính nội lực tri thức của mình. Đó là cách để Việt Nam không chỉ “bắt kịp” mà còn có thể “vượt lên” trong cuộc đua toàn cầu hóa. Chỉ khi mỗi người dân Việt Nam trở thành một “người học suốt đời”, đất nước mới có thể thực sự trở thành một “xã hội học tập” - nền móng vững chắc cho sự phát triển bền vững, tự cường và thịnh vượng của dân tộc.